

Nytænkning af den kommunale beskæftigelsesindsats

August 2021

**FAGBEVÆGELSENS
HOVEDORGANISATION**

Indhold

Nytænkning af den kommunale beskæftigelsesindsats

Side 1

Mere ansvar til A-kasserne

Side 5

Udvidet brug af alternative samtaleformer

Side 9

Nytænkning af brug af anden aktør

Side 12

Rimelig og ordentlig kontrol med udbetalinger, der øger retssikkerheden

Side 14

Målrkning af øvrig vejledning og opkvalificering

Side 17

Ryd op i proces- og dokumentationskrav

Side 20

Bedre puljeadministration

Side 22

Beslutningskompetence i rehabiliteringsteam

Side 24

Udvidelse af perioden for mindre intensiv indsats

Side 25

Nytænkning af den kommunale beskæftigelsesindsats

Baggrund

Den 10. oktober 2020 indgik et flertal i folketinget (S, DF, SF og EL) *Aftale om ny ret til tidlig pension*. Som en del af finansieringen af den nye ret er aftalepartierne enige om at gennemføre en nytænkning af den kommunale beskæftigelsesindsats. Nytænkningen skal medføre en besparelse på indsatsen på 300 mio. kr. i 2022, 750 mio. kr. i 2023 og fuldt indfaset 1.100 mio. kr. fra 2024 og frem.

Selvom FH bifalder indførelsen af retten til tidligere tilbagetrækning, skal det også bemærkes, at finansieringen sker på beskæftigelsesindsatsen i en usikker tid for arbejdsmarkedet. Dog finder FH det fornuftigt, at man ønsker at realisere en sådan besparelse ved at nytænke beskæftigelsesindsatsen. Det skal ske på en måde, hvor indsatsen fremtidssikres til vejen frem efter COVID-krisen, ind i digitaliseringen og i retning af en grøn omstilling af vores samfund.

FH har bemærket, at forligspartierne har indgået aftale om første fase af nytænkningen af beskæftigelsesindsatsen, hvor der findes finansiering, der modsvarer finansieringsbehovet i 2022. Følgende er FHs forslag til de kommende faser af arbejdet med nytænkning af den kommunale beskæftigelsesindsats.

Flexicurity og den aktive beskæftigelsesindsats stiller Danmark stærkt

Den aktive arbejdsmarkedspolitik er et centralt element for den danske flexicuritymodel, der igennem årtier har dannet grundlag for en fleksibel, men tryk, tilpasning af den danske arbejdsstyrke. Det har stillet Danmark stærkt.

Arbejdsgiverne har relativt let adgang til at hyre og fyre. Lønmodtagere har et vist sikkerhedsnet strakt ud under sig. Samtidigt arbejdes der aktivt for, at personer uden arbejde, hurtigt kan komme i beskæftigelse igen.

Det er principper, som stiller danske virksomheder stærkt i den internationale konkurrence. Som stiller danske lønmodtagere stærkt ift. et skiftende arbejdsliv med plads til at søge nye veje, og som stiller os som samfund stærkt ift. skiftende økonomiske stød fra udlandet. I Danmark har vi en klar interesse i at stå vagt om vores flexicurity-system og herunder en aktiv beskæftigelsesindsats.

Det er her vi ideelt set kan hjælpe arbejdsløse ind på arbejdsmarkedet igen på en klog måde, som understøtter udviklingstendenser og målsætninger, vi ellers har i vores samfund. Det er bl.a. med til at sikre, at vi ikke blot har arbejdsudbud, men også et kvalificeret arbejdsudbud. Eksempelvis er uddannelse, opkvalificering og omskoling af arbejdsløse en klog måde at understøtte den grønne omstilling samtidigt med, at det sikrer ordentlige job og bedre levevilkår for den enkelte.

Desværre er der også udfordringer for indsatsen, som kræver politisk fokus og handling.

Grundlæggende er den aktive beskæftigelsesindsats omgærdet af et enormt regelsæt, kompleks lovgivning og kontroller. Forankringen er dermed også præget af en systemisk tænkning, der risikerer at fodre mistillid frem for tillid og firkantet administration frem for individuel vurdering og samarbejde.

Den kommunalt forankrede beskæftigelsesindsats fungerer mange steder godt, men kan andre steder lade noget tilbage at ønske. Der er kommunale forskelle, og det kan således blive postnummeret, der bestemmer hvilken slags beskæftigelsesindsats, man får i Danmark. Det kan medføre yderligere kontrolmekanismer og indsatser fra centralt hold.

Sammenlagt skaber det et komplekst og mistillidspræget regelsæt, som gør det svært at navigere i for både sagsbehandlere og arbejdsløse.

Dertil kommer, at beskæftigelsesindsatsen ofte er en meget stor økonomipost i det kommunale budget, som dog ikke nyder lige så stor lokalpolitisk opmærksomhed som eksempelvis børne- og ældreområdet. Der er derfor en risiko for kortsigtet økonomisk kalkule, uden tanke for hvad der fungerer bedst for den enkelte arbejdsløse, således at vedkommende får den bedst mulige chance for en varig og bæredygtige tilknytning til arbejdsmarkedet på lang sigt.

Fremtiden kalder på nytænkning

Øvelsen med nytænkning af beskæftigelsesindsatsen bør ikke kun være møntet på at sikre et provenu, men ligeledes på at skabe gode rammer for en stærk beskæftigelsesindsats fremadrettet. FH anerkender behovet for at finde finansiering til ny ret til tidlig pension og kommer med forslag, der er relevante ift. det behov. Det bemærkes dog, som nævnt, at beskæftigelsesindsatsen er et markant og væsentligt element i at løfte fremadrettede udfordringer. Det være sig behov for grøn omstilling samt behov for at kvalificere arbejdsstyrken i en fremadrettet situation med lavt arbejdsudbud og relativt større ledighed, som følge af Covid-19 krisen. På den baggrund er det væsentligt med en klog og gennemtænkt udmøntning af besparelsen, således at det ikke samlet set sætter beskæftigelsesindsatsen markant tilbage. Således bør det indgå i politiske drøftelser at mulighederne for at investeringer på kortere sigt kan medføre besparelser på længere sigt. Herunder bør arbejdet med igangsættelse af anden generationsreformer i Danmark indtænkes i nytænkningen af beskæftigelsesindsatsen.

Pejlemærker

FH har følgende pejlemærker for nytænkning af beskæftigelsesindsatsen:

- Nytænkning af den kommunale beskæftigelsesindsats skal tage udgangspunkt i at skabe en stærk beskæftigelsesindsats, som effektivt sikrer de bedste muligheder for varig beskæftigelse for den enkelte arbejdsløse. Ledighed skal ikke bare være ventetid, men tid der kan omsættes til at opbygge kompetencer og stille den ledige stærkt. Ret og pligt skal fortsat være et udgangspunkt for indsatsen, men bør vurderes grundigt for at sikre en rimelig balance.
- Indsatsen bør tage udgangspunkt i den enkelte lediges ønsker, evner og motivation. Der skal være indbygget en fleksibilitet i beskæftigelsesindsatsen, så indsatsen understøtter den enkeltes muligheder for at opnå varig beskæftigelse bedst muligt. Viden baseret indsatser skal i højere grad udfoldes til at bruges på relaterede målgrupper. Eksempelvis kan viden om gode indsatser for kontanthjælpsmodtagere

med fordel bruges til ledige fleksjobvisiterede. Det kræver en større sammenhæng mellem viden og lovgivning.

- Både af hensyn til den udvikling Danmark som samfund er i gang med og den enkeltes muligheder for at komme og forblive i job, er der et klart behov for at udvide den enkeltes rettigheder og muligheder for uddannelse og opkvalificering både i opsigelses- og ledighedsperioden. Der er behov for et stærkere fokus på det rette jobmatch for den ledige. Det ligger i naturlig forlængelse af den række megatrends, der rammer det danske arbejdsmarked, herunder en øget digitalisering, brug af ny teknologi og den grønne omstilling. Alle nødvendiggør de en velkvalificeret arbejdsstyrke, der hurtigt og fleksibelt kan kompetencetilpasses til efterspørgselsændringer hos virksomhederne. Det kræver en offensiv og omfattende tilgang til at uddanne og opkvalificere ledige og opsagte. Dertil kommer behov for at øge brugen af revalideringsredskabet, som en naturlig langsigtet sporskifteordning.
- Beskæftigelsesindsatsen i dag er præget af kontroller og målinger, som desværre skaber en grobund for mistillid gennem systemet – fra regering til kommuner, fra ledelse til medarbejder, fra kommune til borger og fra borger til system. Et system præget af tillid, som vægter vejledning, samarbejder og fælles mål, vil være mere gavnlige for alle parter. Langt hovedparten af alle ledige har ikke noget større ønske end at finde beskæftigelse hurtigt og varigt. Regler og bureaukrati må ikke stå i vejen for den rette beskæftigelsesindsats til den enkelte ledige. Det skal være nemt for borgere at forstå, nemt for sagsbehandlere at benytte og nemt for virksomheder, at rekrutterer medarbejdere og understøtte den aktive beskæftigelsespolitik. Samtidigt er det væsentligt at sikre et effektivt samspil mellem nationalt, regionalt og lokalt partssamarbejde.
- Kvalificeret vejledning er en væsentlig forudsætning for en effektiv beskæftigelsesindsats, herunder uddannelse og opkvalificering. Det kan i særlig grad være en udfordring på specialiserede arbejdsmarkeder. Her kræves der et udgangspunkt i en specialiseret viden om den enkeltes arbejdsmarked fra eksempelvis den lediges faglige organisation. Det kræver ligeledes fokus på sagsbehandlernes faglighed, viden og rammevilkår herunder antal sager pr. sagsbehandler, kompetence og fleksibilitet til at planlægge arbejdet samt mulighed for faglig sparring og ledelse. Slutteligt peger det på vigtigheden af at styrke muligheder for uddannelse og opkvalificering for ansatte i beskæftigelsesindsatsen.
- Nytænkning af beskæftigelsesindsatsen bør have fokus på at skabe en bedre arbejdsdeling mellem a-kasser og jobcentre. Det skal sikre, at ledige tæt på arbejdsmarkedet får en hurtig og effektiv indsats, der tager afsæt i et indgående kendskab til den lediges faglighed, og de brancher som den ledige søger job inden for. Samtidig skal ledige længere væk fra arbejdsmarkedet have en hurtig, relevant og helhedsorienteret indsats, der medfører en stærkere tilknytning til arbejdsmarkedet.
- Arbejdsmarkedets parter skal spille en stærk og central rolle i udformningen af beskæftigelsespolitikken. Her er de regionale arbejdsmarkedsråd en central aktør, der med fordel kan styrkes. Samtidig skal virksomheder tage et ansvar og aktivt bidrage til at nedbringe arbejdsløsheden – også blandt grupper med risiko for langtidsledighed.

Forslag

1. Mere ansvar til A-kasserne

A-kasserne overtager ansvaret for forsikrede ledige i de første 6 måneder af ledighedsperioden. Forslaget er godkendt på FU d. 13/4.

2. Udvidet brug af alternative samtaleformer

Erfaringer fra corona med brugen af alternative samtaleformer bruges som platform til at udvide brugen af samtaleform til også at være mere digitale. Det skal dog gøres klogt og med udgangspunkt i den ledige. Første samtale skal være fysisk. Derudover gælder det, at borgeren/medlemmet altid vil have ret til at forlange en fysisk samtale, ligesom borgeren/medlemmet altid vil have pligt til at deltage i en samtale, der er indkaldt til fysisk afholdelse.

3. Nytænkning af brug af anden aktør

Gennemgang og besparelse i forhold til brugen af anden aktør i beskæftigelsesindsatsen. Der hvor der bruges eksterne konsulenter, skal det overvejes om det kan gøres inhouse. Gælder opgaver, der ikke kan varetages i kommunen, som eksempelvis AMU-kurser.

4. Rimelig og ordentlig kontrol med udbetalinger, der øger retssikkerheden

Fokus på at fjerne fejludbetalinger til ledige samt sikre, at alle får det de har ret til, hverken mere eller mindre.

5. Øvrig vejledning og opkvalificering

Gennemgang af kurser i øvrig vejledning og opkvalificering med henblik på at fjerne dem, der ikke er rettet imod job.

6. Væk med unødige proces- og dokumentationskrav

Opgør med unødige proces- og dokumentationskrav, eksempelvis rekvirering af lægeerklæring, regler for fastholdelsesfleksjob og ensretning af regler om rådgivning ved uddannelse.

7. Bedre administration af puljer

Færre små puljer og flere store med flere formål. Opgør med den omfattende puljeadministration.

8. Enklere rehabiliteringsteam

Rehabiliteringsteams skal have beslutningskompetence og ikke blot rådgive den kommunale beslutning.

9. Udvidelse af perioden for mindre intensiv indsats

Når borgere inden for de næste 6 uger kommer i job, på barsel, i uddannelse eller på pension, så kommer de i kategorien "mindre intensiv indsats". Det foreslås at udvide fra 6 uger til 8 uger.

Mere ansvar til A-kasserne

Forslag

FH foreslår, at a-kasserne overtager alle samtaler og kontakt med deres forsikrede medlemmer i opsigelsesperioden og i de første seks måneder af ledighedsforløbet. Som led heri afkortes a-kasseforsøget. FH foreslår ligeledes, at første samtale i a-kassen (CV-samtalen) skal være fysisk, men at der derudover indføres en betinget valgfrihed for de ledige, om de efterfølgende samtaler i a-kasserne skal være fysiske, telefoniske eller digitale.

Bemærkninger

Med *Aftale om en forenklet beskæftigelsesindsats* fra august 2018 blev kontaktføreløbet forenklet og ensrettet på tværs af målgrupperne. Der stilles krav om fire samtaler i jobcentret de første seks måneder.

For dagpengemodtagere blev der samtidig fastlagt et fælles og intensiveret kontaktføreløb, der indebærer, at dagpengemodtagere skal til 6 jobsamtaler i jobcenteret i løbet af de første 6 måneder. To af disse jobsamtaler skal som udgangspunkt afholdes som fællessamtaler med a-kassen. A-kassen har fortsat ansvaret for at holde CV-samtalen og to rådgivningssamtaler i løbet af de første 6 måneder.

FH foreslår at afbureaukratisere reglerne, således at dagpengemodtagere som andre målgrupper skal til 4 individuelle jobsamtaler de første seks måneder. FH foreslår desuden en enklere organisering af kontaktføreløbet de første seks måneder, således at a-kassen overtager alle samtaler, kommunen i dag forestår.

Under Corona-nedlukningen har nogle ledige og a-kasser desuden haft gode erfaringer med alternative samtaleformer, det vil sige virtuelt eller per telefon. Derfor foreslår FH, at der indføres en større grad af valgfrihed for a-kassen i samtaleform.

Konkret bør første samtale (CV-samtalen) som udgangspunkt altid være fysisk. Det skyldes hensynet til etableringen af en god relation mellem den ledige og a-kassen samt sikring af, at alle informationer afgives og modtages korrekt. Derefter får den arbejdsløse en betinget ret til selv at vælge, om vedkommende ønsker, at de efterfølgende, individuelle samtaler i a-kassen skal være fysiske, telefoniske eller digitale. Det præciseres, at det arbejdsløse medlem altid skal have ret til at kræve en fysisk samtale, ligesom a-kassen altid skal have mulighed for at afholde samtaler fysisk med medlemmer, når det anses for hensigtsmæssigt.

Brugen af alternative samtaleformer vurderes til at være særligt velvalgt over for denne gruppe af jobparate, relativt nyledige dagpengemodtagere, hvorimod personer længere væk fra arbejdsmarkedet i højere grad vurderes at kunne have behov for en mere håndholdt tilgang.

Forslaget vil betyde afbureaukratisering og mere ensartede regler, og kommunen vil fritages for en stor udgiftsdrivende opgave med afholdelse af samtaler. Den ledige vil samtidig opleve et mere enkelt forløb, hvor vedkommende ikke både skal gå til samtaler i jobcenteret og a-kassen de første seks måneder af ledighedsforløbet. Både a-kasser og kommuner vil kunne frigøre ressourcer, der i dag anvendes på koordination af fællessamtaler, såkaldte underretningspligtige hændelser vedrørende den ledige mv. Desuden vil a-kasserne få bedre

muligheder for at udnytte deres branchekendskab, viden om jobformidling og om deres egne medlemmers kompetencer, hvilket vil få flere i job.

FH foreslår – som en del af nytænkningen af beskæftigelsesindsatsen:

Tabel 1
Forslag til enklere kontaktføreløb for sikrede ledige de første 6 mdr. af ledighedsforløbet

Aktør	Samtalestype	I dag	Forslag	Unikke samtaler
Kommunen	Individuelle jobsamtaler	4	0	
	Fælles samtaler med kommunen/a-kassen	2	1	1
A-kassen	CV-samtale/	1	1	
	Rådighedssamtaler	2	2	
	Individuelle jobsamtaler	0	4	
A-kassen <i>Sammenkoblede samtaler</i>	CV-samtale/jobsamtale			1
	Rådighedssamtale/jobsamtale			2
	Individuelle jobsamtaler			1
	Samtaler i alt	9	8	5

Det seks måneders samtaleforløb rummer i dag 9 samtaler. Heraf afholdes 6 samtaler af jobcentret og 3 samtaler af a-kassen. I a-kasseforsøget (se nedenfor) er samtalsystemet forenklet således, at a-kassen overtager 2 af jobcentrets jobsamtaler inden for de første 3 måneder. Disse samtaler er dog tilpasset således, at de kan afholdes samtidigt med henholdsvis cv-samtalen og rådighedssamtalen, der afholdes inden for 3-måneders perioden. Det betyder, at når a-kassen fx afholder cv-samtalen og jobsamtalen samtidigt, tæller det som 2 samtaler, men der afholdes i praksis én unik samtale.

I FH's forslag til et forenklet kontaktføreløb indgår denne sammenkøblingsmulighed ligeledes. Det betyder, at de 8 samtaler, der skal afholdes af a-kassen, forenkles til 5 unikke samtaler, fordi CV-samtalen og rådighedssamtalen hver især kan afholdes samtidigt med en jobsamtale.

FH foreslår derudover, at der afholdes én fællessamtale med deltagelse af kommunen. A-kassen arrangerer denne samtale ligesom i a-kasseforsøget, og samtalen er en "overdragelsessamtale" før udløbet af 6 måneders arbejdsløshed.

FH foreslår desuden, at samtaler afholdt i opsigelsesperioden skal kunne ses i sammenhæng med kontaktføreløbet i ledighed, således at CV-samtalen kan afholdes i opsigelsesperioden, ligesom der kan afholdes en individuel jobsamtale med medlemmet i opsigelsesperioden. Dette vil blive yderligere konkretiseret med målet om at hæve incitamentet til en indsats, der starter allerede i opsigelsesperioden.

CV-samtalen/jobsamtalen skal afholdes fysisk, og alle øvrige samtaler, der i dag ikke er lovhjemmel til at afholde telefonisk/digitalt, skal kunne afholdes enten fysisk, telefonisk eller digitalt. Medlemmer har altid ret til at få afholdt en samtale fysisk ligesom a-kassen kan forlange samtaler afholdt fysisk.

Med beskæftigesaftalen blev det foruden nye regler om kontaktføreløb aftalt, at der etableres et a-kasseforsøg, hvorefter udvalgte a-kasser får ansvaret for forsikrede ledige i de første tre måneder af ledighedsperioden. Således er der udvalgt ni a-kasser, som deltager i forsøget enten nationalt eller i enkelte regioner af landet. Forsøget startede officielt 1. januar 2020, men pga. COVID-19 nedlukningen af beskæftigelsesindsatsen i foråret 2020 påbegynder evalueringen af forsøget 1. september 2020. Forsøget afsluttes ved udgangen af 2023.

FH's forslag om at lade a-kasserne overtage hele kontaktføreløbet for forsikrede ledige de første seks måneder kan således ses som en udvidelse og permanentgørelse af forsøget.

FH foreslår i praksis, at a-kasseforsøget afkortes, således at det afsluttes et år tidligere med udgangen af 2022, hvorefter de deltagende a-kasser på landsplan overtager indsatsen de første 6 måneder. I løbet af 2023 udbredes erfaringer med arbejdet til alle andre a-kasser, som overtager indsatsen senest 1. januar 2024. A-kasserne uden for forsøget skal have mulighed for at overtage kontaktføreløbet allerede i 2023, hvis det er muligt.

De ikke deltagende a-kasser får således op til et år til at forberede sig på at overtage indsatsen, herunder

- Forberede IT-tilpasninger og IT-investeringer med hjælp fra erfaringerne fra forsøgskasserne
- Forberede et koncept for indsatsen
- Evt. opmande og opkvalificere ledere/medarbejdere til indsatsen
- Tilpasse budget og evt. kontingent til indsatsen

Det bemærkes, at der i a-kasseforsøget er opsat en model, hvor forsikrede ledige, der har komplekse problemer - som går ud over risiko for langtidsledighed - efter en konkret vurdering får en tidlig indsats i jobcenteret. Desuden er der medlemmer, der starter et uddannelsesløft eller får et uddannelsesplåæg. De første erfaringer viser dog, at der samlet set er tale om ganske få medlemmer. Denne model foreslås ligeledes permanentgjort, så a-kasserne skal afklare og overdrager ledige i målgruppen tidligt til jobcentret efter en konkret vurdering. Jobcentret skal naturligvis kompenseres herfor.

Det skal ligeledes bemærkes, at retten til op til 6 ugers jobrettet uddannelse fastholdes således, at a-kassen godkender de konkrete tilbud medlemmerne har ret og adgang til.

Medlemmerne tildeles ligeledes ret til selvfunden virksomhedspraktik – som det også er tilfældet i a-kasseforsøget.

Endeligt videreføres ordningen om mindre intensiv indsats i forhold til arbejdsløse, der typisk afmeldes som ledige inden for 6 uger på grund af bl.a. overgang til ordinær beskæftigelse, efterløn, barsel mv.

Det forudsættes, at medlemmer med komplekse problemer (psykisk, socialt, helbredsmæssigt mv.) kan visiteres til jobcentret til en særlig indsats – ligesom det er tilfældet i a-kasseforsøget.

Overgang efter 6 måneders arbejdsløse fra a-kasse til jobcentre skal beskrives nærmere i yderlig konkretisering af forslaget, herunder a-kassens opgave og rolle ved jobcentrets ret og pligt tilbud til den arbejdsløse efter 6 måneders arbejdsløshed. Det forudsættes, at a-kassen giver en konkret bud på jobcentrets afgørelse om ret og pligt tilbud.

Tekniske problemstillinger vedr. fx Minplan, Det fælles datagrundlag (DFDG), tilpasninger af a-kassernes datasystemer behandles i et videre samarbejde mellem FH og Danske A-kasser.

Økonomiske konsekvenser

Den foreslåede model medfører, at jobcentre vil skulle afholde fem samtaler færre med de forsikrede ledige med 6 måneders ledighed eller mere.

Med forudsætningen om, at jobcenteret afholder jobsamtaler hver 4. uge i ledighedsperioden, vil en overdragelse af disse samtaler til a-kassen spare staten for et trecifret millionbeløb.

Beregnet ud fra arbejdsløshed, ledighedsgrad og gennemsnitligt antal samtaler pr. ledig i 2019 vurderes a-kasserne at skulle varetage knap 699.854 samtaler i de første seks måneder af ledighedsforløbet.

Med udgangspunkt i timelønnen for en kommunal sagsbehandler¹ og en gennemsnitlig varighed af jobsamtalen på 1 time udgør afholdelsen af en jobsamtale en udgift på ca. 382 kr. Derved kan den kommunale beskæftigelsesindsats spare 253 mio. kr. om året på driften af beskæftigelsessystemet, hvis a-kasserne står for kontakten til dagpengemodtageren de første seks måneder.

Det samlede, årlige provenu ved fuld indfasning er således beregnet til 253 mio. kr. (2020-niveau). Det lægges til grund, at a-kasserne ikke modtager kompensation for opgaven med at overtage samtaler fra kommunen.

Det skal bemærkes, at samtaleformen ligeledes kan have indflydelse på de økonomiske konsekvenser af forslaget. Bevæger man sig således i retning af øget brug af alternative samtaleformer – som digital eller telefonisk kontakt, hvilket FH som anført foreslår – kan det muligvis reducere besparelsen.

Det skyldes, at der er evidens for, at fysiske samtaler har effekt i form af afkortede ledighedsforløb, mens der ikke foreligger effektstudier af digitale samtaler, hvorfor en eventuel positiv effekt aktuelt ikke vil indgå i Finansministeriets adfærdsøkonomiske beregninger. Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (STAR) vil i 2021 igangsætte et kontrolleret forsøg, der skal belyse effekten af digitale samtaler.

Det bør ikke stå i vejen for at etablere den bedste løsning på området, hvorfor FH foreslår, at forligskredsen forpligter sig til at finde et evt. mindreprovenu ved alternative samtaleformer, såfremt det skulle vise sig nødvendigt. Denne del er ikke medtaget i beregningerne, men forudsættes at være af et mindre omfang.

Med den foreslåede indfasning fordeler mindredgiften sig som anført nedenfor, jf. tabel 2.

Tabel 2
Økonomiske konsekvenser for kommunerne (mio. kr., 2020-niveau)

Provenu	2022	2023	2024
Mindredgift for kommunerne	0	253 ²	253

¹ Vejledning nr. 9399 af 6/5 2019. om kommunernes dokumentation af driftsudgifter ved aktivering m.v.

² Provenuet vil være mindre i 2023, idet kontaktføreløbet alene er overtaget af forsøgs-a-kasserne for arbejdsløse i hele landet og ikke af alle a-kasserne. I 2024 slår provenuet fuldt igennem.

Udvidet brug af alternative samtaleformer

Forslag

FH foreslår, at den midlertidige anvendelse af digitale og telefoniske samtaleformer i beskæftigelsesindsatsen, der i vidt omfang har gjort sig gældende under Corona-pandemien, fastholdes.

Bemærkninger

På grund af Corona-pandemien blev beskæftigelsesindsatsen i 2020 lukket ned den 12. marts 2020, og er herefter gradvist blevet genåbnet. I forbindelse med nedlukningen har kommunerne som noget særligt haft udvidet adgang til anvendelse af alternative samtaleformer i dialogen med borgerne. Det betyder konkret, at de fysiske samtaler med borgerne i kontaktføreløbet i vidt omfang er blevet erstattet af telefoniske eller digitale samtaler.

Kommunerne har ifølge KL gode erfaringer med alternative digitale samtaleformer.³ Det samme synes at gælde for borgerne, særligt de psykisk sårbare. Center for Aktiv Beskæftigelsesindsats (CABI) har i august 2020 offentliggjort et notat om de kommunale erfaringer baseret på kvalitative interviews. I CABI's notat fortæller stort set alle interviewede, at særligt psykisk sårbare borgere, som lider af fx angst eller PTSD har nemmere ved at overskue telefon- eller videomøder end et møde med krav om fysisk fremmøde, da de ofte bruger mange kræfter på overhovedet at møde op på jobcentret.⁴

Under Corona-nedlukningen har ledige og a-kasser desuden haft gode erfaringer med alternative samtaleformer. Konkret har HK Kommunal, Dansk Socialrådgiverforening og KL samlet en række erfaringer med corona-tidens alternative samtaleformer. Heri beskrives det, at mange vurderer, at den øgede frihed til at bruge fagligheden herunder til brug af alternative kommunikationsformer har givet et bedre forløb for borgerne, end det har været tilfældet før corona-krisen. Undersøgelsen viser, at mere end halvdelen – svarende til 55 procent af jobcentermedarbejderne – vurderer, at den øgede frihed til bedre at kunne prioritere indsatsen har givet et bedre forløb for borgerne. Hver tredje vurderer, at borgerne har oplevet samme kvalitet som hidtil. Ikke mindre end 84 procent af jobcentermedarbejderne vurderer, at borgerne har taget positivt imod at blive kontaktet via ikke-fysiske alternativer som telefon, sms, e-mail, Skype, Teams eller lignende⁵.

En større grad af frihed til at tilrettelægge alternative samtaleformer bør dog samtidig medføre en administrativ lettelse i jobcentre og a-kasserne, som ligeledes vil indebære et besparelspotentiale. Helt konkret vil det give mulighed for en mere effektiv og meningsfyldt indsats, der forventes at medføre hurtigere adgang til beskæftigelse eller uddannelse for den

³ <https://www.kl.dk/nyheder/momentum/2020/nr-10/jobcentre-vil-fastholde-digitale-corona-loesninger-i-fremtidens-beskaeftigelsesindsats/>

⁴ <https://www.cabiweb.dk/media/3629/jc-erfa-med-virtuel.pdf>

⁵ <https://www.hk.dk/-/media/dokumenter/om-hk/sektoer/kommunal/diverse/jobcentremajjuni2020omcoronaerfaringerrapporttabeller.pdf?la=da&hash=A502020F599FDDA1DD03C0AF88380647>

enkelte.

Brugen af alternative samtaleformer vurderes til at være særligt velvalgt over for denne gruppe af jobparate, relativt nyledige dagpengemodtagere, hvorimod personer længere væk fra arbejdsmarkedet i højere grad vurderes at kunne have behov for en mere håndholdt tilgang.

Løsning

FH finder, at når de teknologiske muligheder i dag er til stede, og såvel myndigheder som borgere har gode erfaringer med telefoniske eller digitale samtaler, så må lovgivningen moderniseres og følge med.

Udbredelsen af alternative samtaleformer skal så vidt muligt være evidensbaseret og tage behørigt hensyn til, at der vil være grupper af ledige eller syge, som fortsat har behov for at få en fysisk samtale på jobcenteret. Borgere skal generelt altid have ret til en fysisk samtale, såfremt de ønsker det, ligesom at sagsbehandlere, på baggrund af en faglig vurdering, altid kan kræve, at borgeren møder til et fysisk møde.

FH foreslår konkret, at:

1. Den første samtale med borgeren som udgangspunkt skal afholdes som en fysisk samtale. Det samme bør naturligvis gælde for a-kasserne, hvor den første samtale med medlemmet tilsvarende skal ske ved fysisk fremmøde (jf. forslag 1).
2. Herefter kan kommunen eller a-kassen i det videre kontaktføreløb og efter dialog med borgeren vælge den samtaleform – fysisk, telefonisk eller digital – der passer bedst til borgerens situation. Borgeren/medlemmet vil altid have ret til at forlange en fysisk samtale, ligesom borgeren/medlemmet altid vil have pligt til at deltage i en samtale, der er indkaldt til fysisk afholdelse.

Bemærk forslag 1 – A-kasserne får et større ansvar. Herunder er det nærmere beskrevet, hvordan samtaleforløbet bør sammensættes ift. dagpengemodtagere i starten af deres ledighedsperiode.

Økonomiske konsekvenser

Det vurderes, at en udvidet adgang til alternative samtaler vil medføre, at en stor andel af kommunens dialog med borgerne vil foregå telefonisk eller digitalt.

Det vurderes samtidig, at færre fysiske samtaler indebærer et provenu for kommunerne, da samtalerne typisk er lettere at afvikle logistisk set. Der afholdes omkring 2,6 mio. samtaler med ledige om året.⁶⁷ Det præcise omfang af provenuet kræver dog yderligere kontrollerede forsøg med samtaleformen.

Det bemærkes, at forslaget med Finansministeriets nuværende regneregler vil være ledighedsforlængende og derfor medføre ekstra udgifter, da der ikke er evidens for, at telefoniske og digitale samtaler – på samme måde som fysiske samtaler – har en positiv beskæftigelseseffekt. Der er dog planlagt og igangsat forskningsarbejde, der skal danne grundlag for en opdatering af regnereglerne, hvilket forventes at blive inddraget i forhandlingerne om nytænkning af beskæftigelsesindsatsen.

⁶ <https://www.ft.dk/samling/20171/almdele/BEU/bilag/122/1841017/index.htm>

⁷ En besparelse på 5 min. for hver af de 2,6 mio. samtaler giver ca. 50 mio. kr. i besparelse (2019 priser).

Der er et enkelt svensk studie, der behandler effekten af distancemøder. VIVE's konklusion på baggrund af studiet er, at indikation for, at møder på distance mellem borger og sagsbehandler hverken har positive eller negative effekter på borgerens overgang til beskæftigelse sammenholdt med personlige møder⁸. Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (STAR) har derudover iværksat et kontrolleret forsøg vedr. digitale samtaler, der forventes afsluttet i 2022. FH finder det relevant for forligskredsen at forpligte sig til, at tage stilling til forsøgets indvirkning på beregningerne af arbejdsudbuds- og økonomiske konsekvenser, når det er gennemført.

Det er således ikke på nuværende tidspunkt muligt at beregne de økonomiske konsekvenser af forslaget, men FH vurderer, at forslaget alt andet lige vil medføre en mindredgift på administrationen for kommunerne.

⁸ Sagsbehandlerrelaterede forhold som påvirker lediges jobchancer, Vive, 2019.

Nytænkning af brug af anden aktør

Forslag

Det foreslås, at regeringen og KL indgår en aftale om, at lave en målrettet besparelse på brugen af eksterne konsulenter i den kommunale beskæftigelsesindsats.

Formålet er, at brugen af anden aktør målrettes efter de indsats, hvor anden aktør tilføjer den største merværdi, og i mindre grad bruges til kontinuerligt at aflaste jobcentermedarbejdernes varetagelse af driftsopgaver.

Bemærkninger

Der bruges i den nuværende beskæftigelsesindsats en del penge på at lade anden aktør udføre opgaver for de kommunale jobcentre. Det kan der være gode begrundelser for, men desværre er der også eksempler på, at kvaliteten ikke er god nok. En tidligere analyse for VIVE på vegne af Rigsrevisionen har vist et potentiale for tæt på 300 mio. kr. i deres rapport fra 2013 (jf. afsnit om økonomisk vurdering). Der er sket forandringer i beskæftigelsesindsatsen siden 2013, men da der ikke foreligger opdaterede undersøgelser, og der i lovgivningen ikke er krav om effektivitet og kvalitet af anden aktørtilbud, anses det som realistisk, at der fortsat kan være udfordringer med brugen af anden aktør i visse henseender.

Dette understreges af eksempler på kommuner, herunder Københavns Kommune, der hjemtager opgaver, der tidligere har været udliciteret. I forbindelse med økonomiaftalerne for 2020 og 2021 mellem regeringen og KL er det aftalt, at kommunerne i de kommende år skal have øget fokus på at reducere forbruget af eksterne konsulenter.

"Målet er, at flere opgaver skal løses af kommunernes egne medarbejdere, så viden og kompetencer i højere grad fastholdes og udvikles i den offentlige sektor. Kommunernes forbrug af eksterne konsulenter varierer. Det vil derfor også være forskelligt fra kommune til kommune, hvor mange ressourcer, der kan frigøres ved at reducere forbruget af eksterne konsulenter. Regeringen og KL er på den baggrund enige om, at kommunerne kan frigøre ressourcer ved at reducere forbruget af eksterne konsulenter. Regeringen og KL er enige om, at kommunerne kan frigøre 1,0 mia. kr. frem mod 2025, hvoraf 0,5 mia. kr. frigøres i 2021, 0,7 mia. kr. i 2022, 0,8 mia. kr. i 2023 og 0,9 mia. kr. i 2024."

Umiddelbart er udgifter til beskæftigelsesindsatsen holdt uden for det arbejde, jf. afrapporteringen fra Arbejdsgruppe for nedbringelse af konsulentforbruget i den offentlige sektor⁹. Der er derfor et uudnyttet potentiale ved at reducere kommunernes forbrug af anden aktør i forbindelse med beskæftigelsesindsatsen.

En opgørelse fra Rambøll (2012) viser, at anden aktør bliver brugt på tværs af alle målgrupper, men at det i højere grad bliver brugt for dagpengemodtagere, jobparate kontanthjælpsmodtagere og unge¹⁰.

⁹ <https://www.kl.dk/media/24519/samlet-afrapportering-arbejdsgruppe-for-nedbringelse-af-konsulentforbruget-i-den-offentlige-sektor.pdf>

¹⁰ <https://www.ft.dk/samling/20121/almdel/beu/bilag/75/1207071.pdf>

Løsning

FH foreslår, at gennemføre et samlet overblik over forbrug af kommunale midler til udlicitering af opgaver knyttet til den aktive beskæftigelsesindsats, herunder kvaliteten forbundet med udliciteringen. Herunder en nødvendig differentiering imellem brug af anden aktør til opgaver, der kan varetages kommunalt (lovpligtige samtaler mv.) og opgaver, der kræver brug af anden aktør (AMU-kurser).

FH foreslår, at regeringen og KL indgår en aftale om, at lave en målrettet besparelse på brugen af eksterne konsulenter i den kommunale beskæftigelsesindsats. Det kan fx være en reduktion i forbruget af eksterne konsulenter til at afholde samtaler med ledige borgere, hjælpe med jobsøgning osv.

FH foreslår, at der i lighed med de generelle besparelser på eksterne konsulentydelse i kommunerne laves en gradvis indfasning hen over årene startende i 2023.

FH foreslår, at der gennemføres en kritisk gennemgang af brugen af konsulentbistand i beskæftigelsesindsatsen til såvel implementering, lokal udvikling eller forandring i forbindelse med diverse projekter, herunder i STAR-regi.

Økonomiske konsekvenser

Forslaget medfører en besparelse på udgifterne til eksterne konsulenter. Besparelsen på eksterne konsulentydelse vil dog blive delvist modgået af, at jobcentrene skal ansætte flere jobcentermedarbejdere til at varetage de opgaver, som anden aktør tidligere har varetaget. Det vurderes, at de ekstra lønudgifter til personale i jobcentret vil være mindre end udgifterne til anden aktør. Det vil kræve en nærmere kortlægning af personaleomkostninger i jobcentre og udgifter til anden aktør, at give et præcist estimat.

Forslaget kan også medføre en besparelse ved at mindske behovet for, at kommunerne fører tilsyn med anden aktør. Kommunen har, jf. kapitel 6 i Bekendtgørelse om andre aktører, pligt til at føre tilsyn med anden aktørs varetagelse af opgaver efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, lov om kompensation til handicappede i erhverv m.v., og lov om sygedagpenge. Kommunen skal i den forbindelse sikre, at anden aktør varetager opgaverne efter gældende regler.

Endelig kan forslaget medføre en besparelse i forhold til ydelsesudbetalinger. VIVE finder, at ledige henvist til anden aktør i gennemsnit er 10 dage mindre i beskæftigelse, end hvis anden aktør var lige så effektive som jobcentrene. Ifølge en analyse fra VIVE¹¹ medfører den lavere effektivitet et samfundsøkonomisk underskud på 410 mio. kr. Det bemærkes, at en besparelse på ydelser ikke vedrører den aktive beskæftigelsesindsats. Det bemærkes ligeledes at besparelser i den eksterne konsulentbistand i STAR ligeledes ikke vedrører, den kommunale beskæftigelsesindsats.

¹¹ <https://www.vive.dk/media/pure/9105/2043866>

Rimelig og ordentlig kontrol med udbetalinger, der øger retssikkerheden

Forslag

FH foreslår, at kommunerne i højere grad fokuserer indsatsen for at modvirke fejludbetalinger i beskæftigelsesindsatsen og dertil styrker retssikkerhed.

Bemærkninger

Udbetaling af ydelser af et helt centralt element i flexicurity-modellen og beskæftigelsesindsatsen. Borgerne har krav på at modtage rettidig og rigtig ydelse, der matcher deres lovstadsfæstede rettigheder. Samtidigt er det vigtigt, at de borgere, der forsøger at omgå reglerne, ikke får held til det. Alt andet skader retssikkerhed og opbakning til ydelsessystemet som et fair og ordentligt system. Det er således i alles interesse, at udbetaling af ydelser sker så ordentligt og præcist som muligt.

Dette forudsætter et håndgribeligt lovgrundlag, der gør det muligt at administrere præcist og korrekt, således at der ikke sker systematiske fejludbetalinger, der i sidste ende ligger borgerne til last. Det følger blandt andet af Justitias analyse af kommunernes kontrol med modtagere af sociale ydelser¹², at et sådant lovgrundlag ikke eksisterer i alle dele af systemet i dag. Derfor kan en fokusering på udbetalingen give mulighed for at forebygge systemfejl. Det bør således være en central præmis for arbejdet med kontrol af udbetalinger at trække væsentlige læring ud af fejlene, der kan omsættes til at skabe et mere håndgribeligt lovgrundlag.

En række centrale aktører arbejder med at sikre, at borgerne får udbetalt de ydelser, de har ret til. Det gælder særligt Kommunernes Landsforening (KL), Udbetaling Danmark (UDK) og Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (STAR).

- KL har i maj 2020 offentliggjort rapporten *Effektmåling af kommunernes kontrolindsats 2019*. Det fremgår af rapporten, at den samlede effekt af kommunernes kontrolindsats i 2019 var 711 mio. kr.¹³
- UDK har foretaget en lignende opgørelse i *Udbetaling Danmarks årsrapport 2019*. Det fremgår heraf, at den samlede effekt af UDK's kontrolindsats på kontroltrin 3 (gennemførte udbetalinger) i 2019 udgjorde 128 mio. kr.
- STAR udgiver halvårligt en statusrapport for tilsynet med a-kasser og kommuner. Af årsrapporten for 2019 fremgår det, at den samlede tilbagebetaling fra a-kassernes medlemmer i 2019 99 mio. kr.

FH finder, at kontrolarbejdet som udgangspunkt er vigtigt ud fra en rimelighedsbetragtning og for at sikre fortsat opbakning til et robust ydelsessystem. Opbakning til ydelsessystemet kræver også opfattelsen af, at borgere behandles med værdighed og med udgangspunkt i deres retssikkerhed. Derfor er det naturligt vigtigt, at udbetalinger sker som aftalt og som lovgivningen dikterer.

¹² Justitia "Kommunernes kontrol med modtagere af sociale ydelser".

¹³ Effektmåling af kommunernes kontrolindsats 2019

FH finder desuden, at en effektiv kontrolindsats hurtigere vil kunne bringe fejludbetalinger til ophør, før der akkumuleres et større, tilbagebetalingspligtigt beløb hos sårbare ydelsesmodtagere med et begrænset økonomisk råderum, der medfører langvarig gældsættelse.

Det skal bemærkes, at forslaget ikke skal ændre på pligten til helhedsorienteret rådgivning og vejledning over for borgeren. Det er afgørende, at borgerne har kendskab til, hvad man har ret til og hvordan man ansøger. Samtidigt er det vigtigt at understrege, at en fokuseret kontrolindsats skal ske dataetisk forsvarligt og så tæt på borgeren som muligt.

Som det fremgår, er kontrolarbejdet en indtægtsgivende aktivitet, og en effektiv kontrolindsats kan således medvirke til at sikre såvel korrekt udbetaling som færre udgifter til fejludbetalinger.

Løsning

FH opfordrer derfor til et styrket fokus på kontrolarbejdet, herunder en fokusering af indsatsen målrettet de områder, hvor der konstaterbart og ud fra en samlet vurdering af risiko og væsentlighed er det største økonomiske udbytte. Hertil et fokus på mulighederne for at supplere og opkvalificere de nuværende kontrolmedarbejdere.

FH foreslår konkret, at kommunerne i højere grad forpligtes til at anvende de kontroldata, som UDK automatisk genererer via registersamkøring og udstiller på en brugergrænseflade (de såkaldte bekymringslister). Kommunerne anvender i dag kun data i meget begrænset omfang. Igen skal det understreges, at dette skal ske på en dataetisk forsvarlig måde.

FH opfordrer til, at Beskæftigelsesministeriet udarbejder en strategi for tilvejebringelse af provenu ved en styrket kontrolindsats.

En forudsætning for en styrket kontrolindsats er, at den foregår på et tydeligt lovgrundlag, som styrker retssikkerheden. Derfor er det en forudsætning for forslaget, at man laver en generel vejledning for myndighedernes kontrolindsats på tværs af de enkelte ydelsesområder, hvor også eventuelle særregler for området indskrives. Dette vil styrke retssikkerheden for såvel borgere som ansatte. Det er derfor afgørende, at ændringer ift. kontrolindsatsen også tager udgangspunkt i Justitias analyse af kommunernes kontrol med modtagere af sociale ydelser.

Økonomiske konsekvenser

Det er ikke muligt at opgøre omfanget af fejludbetalinger endegyldigt, da der alt andet lige skønnes at være et mørketal, som dækker over udbetalinger, der måtte være behæftet med fejl, hvor der er sket udbetalinger på et ufuldstændigt grundlag, eller på baggrund af urigtige oplysninger.¹⁴

Men det kan konstateres, at der har været en næsten uafbrudt stigning siden 2016 i det provenu, som kommuner inddriver på baggrund af fejludbetalinger og snyd, *jf. tabel 1*.

¹⁴ Jf. svar på BEU-spm. nr. 288 (alm. del), folketingssamlingen 2019-20.

Table 1. Provenu af kommunernes kontrolindsats ved fejludbetalinger og snyd, mio. kr.

	2016	2017	2018	2019
Kommunernes provenu	323	333	607	711

Anm: I 2018 og 2019 incl. resultater af kontroltrin 2. Det har ikke tidligere været systematisk indsamling af resultater af kontroltrin 2 i kommunerne. Stigningen kan derfor ikke direkte tilskrives en forbedret indsats, blot at det nu bliver opgjort som en del af effektmålingen af kontrolindsatsen.

Kilde: Kommunernes effektrapport 2019.

I rapporten *Socialt bedrageri* estimerede Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, VIVE, i 2011 dog med betydelig usikkerhed, at omfanget af fejludbetalinger som følge af socialt bedrageri, borgerfejl og myndighedsfejl udgør 2-4 pct. af udgifterne til sociale ydelser, hvilket svarer til en milliardudgift i nominelle tal.

Med afsæt i VIVE's skøn af omfanget af fejludbetalinger (jf. ovenfor) kan en forbedret indsats over for problemet skabe et provenu på de arbejdsmarkedsorienterede overførselsindkomster på mellem 2 og 4 mia. kr. VIVE's skøn stammer dog fra 2011 og er baseret på undersøgelser om fejludbetaling og snyd i andre lande. I 2019 er det samlede provenu fra fejludbetalinger og snyd som er foretaget af UDK, kommunerne og a-kasserne ca. 938 mio. kr. (kontroltrin 2 og 3), *jf. ovenfor*.

Målretning af øvrig vejledning og opkvalificering

Forslag

FH foreslår, at der gennemføres en kortlægning af udgiften til tilbud efter beskæftigelseslovgivningen om vejledning og opkvalificering med henblik på at afdække mulighederne for at understøtte en jobfokuseret uddannelsesindsats.

Bemærkninger

Vejledning og opkvalificering er en samlekategori for en række tilbud. Det kan være korte vejlednings- og afklaringsforløb eller særlige projekter og uddannelsesforløb, herunder praktik under uddannelsesforløbet og danskundervisning. Det kan også være ordinære uddannelsesforløb, som blandt andet omfatter almen voksenuddannelse, AMU-kurser og erhvervskompetencegivende uddannelser.

Grundlæggende kan vejledning og opkvalificering deles op i følgende kategorier:

1. Ordinær uddannelse
2. Øvrig vejledning og opkvalificering

Hertil skal det dog bemærkes, at alle udgifter i dag er konteret under 1. Det vil sige, at opdelingen i praksis kan være svær at fastholde og der vil være elementer af ordinær uddannelse i gruppen af øvrig vejledning og opkvalificering og omvendt.

Siden beskæftigelsesreformen i 2014 er der saneret i kurser, som ikke har været rettet mod et erhverv, og som dermed ikke har været jobrettede. Det gælder dog fortsat, at ser man på udgifterne til den aktive arbejdsmarkedspolitik under ét, står vejledning og opkvalificering for langt det største træk.¹⁵

FH finder det overordnet afgørende, at der fortsat sker en klog prioritering af uddannelse og opkvalificering i beskæftigelsesindsatsen, der understøtter samfundets øvrige prioriteringer. Uddannelse og opkvalificering til arbejdsløse have som fokus, at stille den enkelte bedre, i forhold til at få hurtigt og varig beskæftigelse på arbejdsmarkedet.

Det er afgørende, at VEU for ledige bliver muligt for flere grupper af ledige, og at kurser og anden opkvalificerende uddannelse i visse tilfælde også kan tages på akademi- og diplomniveau.

Samtidigt er det afgørende at skabe et fornuftigt grundlag for at træffe beslutninger for den enkelte ledige og sagsbehandler. Det betyder, at det er afgørende med en styrket vejledning og en styrket vejledningsindsats. Kendskab til beskæftigelsesindsatser – eksempelvis

¹⁵ Finansministeriet udgav i maj 2018 publikationen *Aktiv beskæftigelsesindsats*, hvoraf det fremgår, at udgiften til vejledning og opkvalificering incl. ordinær uddannelse årligt indebar udgifter for mere end 5 mia. kr., jf. bl.a. tabel 2 på side 11. <https://fm.dk/media/15275/Aktivbeskaeftigelsesindsats.pdf>

uddannelsesløft, jobrotation og voksenlærlingeordningen – forbedrer muligheden for at indsatsene bliver brugt.

Løsning

På den baggrund vurderer FH, at det vil være hensigtsmæssigt at få et bedre samlet overblik over udgifterne til vejledning og opkvalificering med henblik på at foretage en yderligere jobrettet fokusering.

Således bør jobrettede kurser og ordinær uddannelse opprioriteres til fordel for mindre erhvervsrettede aktiviteter.

Hertil er det vigtigt, at bemærke at "jobrettede kurser" bør defineres som jobrettet til alle brancher og stillinger. Således at uddannelses- og vejledningsindsatsen fortsat tager udgangspunkt i den lediges konkrete kvalifikationer og uddannelse og sigter mod et job, der matcher disse.

Processen forud for en målretning af øvrig vejledning og opkvalificering kræver derfor en grundig gennemgang af kurser, samt en transparent dialog med arbejdsmarkedets parter, uddannelsesinstitutioner mfl. i forhold til evt. fravalg. Denne gennemgang kan ligge i sammenhæng eller i forlængelse af en eventuel gennemgang af brugen af anden aktør i beskæftigelsesindsatsen.

For at imødekomme de generelle udfordringer, der er med at kategorisere uddannelse og opkvalificering foreslås det, at overblikket benyttes til at danne rammen for en ny inddeling af opgørelsen af indsatser. Det kunne evt. være via 1. Vejledning og 2. Opkvalificering (både private og offentlige). FH foreslår ligeledes, at data for beskæftigelsesrate for indsatserne samles systematisk ind og afrapporteres til eksempelvis RAR. Således bør det være målet, at når ledige deltager i en aktivitet, så holdes der øje med resultatet af indsatsen, hvormed at man helt ned på kursus/udbyder-niveau kan se effekten af indsatsen. Hertil bemærkes det, at opkvalificering som fx FVU, ordblindeundervisning, dansk for fremmedsprogede mv. ikke nødvendigvis har en umiddelbar beskæftigelseseffekt, men udgør en forudsætning for en efterfølgende faglig og mere direkte erhvervsrettet opkvalificering. Dette bør naturligvis indgå i overvejelserne ift. jobrettethed.

FH finder, at et naturligt element i arbejde kan indeholde en styrkelse af "Min Plan". I dag fungerer "Min Plan" mest som en uforpligtende oversigt for den ledige, men kunne med fordel fremadrettet i højere grad bruges som et mere forpligtende element. Derigennem også ved at indeholde kompetenceudviklingsplaner relateret til specifikke kurser.

Økonomiske konsekvenser

Der findes ikke et overblik over omfanget af ikke-jobrettede kurser i beskæftigelsesindsatsen. Det gælder både i forhold til antal fuldtidsdeltager og udgifter til ikke-jobrettede kurser.

Det er således ikke muligt at beregne de økonomiske konsekvenser af at afskaffe og omveksle ikke-relevante kurser til jobrettede kurser eller ordinær uddannelse for ledige. Når de relevante oplysninger foreligger, skal der foretages en beregning af de økonomiske

konsekvenser af forslaget, hvor der både medtages nettoudgifter til større fokus på jobrettet opkvalificering og positive beskæftigelseseffekter af mere jobrettet opkvalificering for ledige.

I tabel 1 ses, at øvrige vejledninger og kvalificering fortsat er mere udbredt end ordinær uddannelse til forsikrede ledige. Det er endnu mere udtalt for alle målgrupper i beskæftigelsesindsatsen¹⁶. Det indikerer, at der er potentiale for at gøre vejlednings- og opkvalificeringsindsatsen mere jobrettet.

Tabel 1. Antal fuldtidspersoner, der deltager i vejledning og opkvalificering, 2020

	Forsikrede ledige Alle målgrupper		Forsikrede ledige Alle målgrupper	
	----- Antal -----		----- Pct. -----	
Vejledning og opkvalificering i alt	4.160	21.284	100	100
Ordinær uddannelse i alt	1.739	5.875	42	28
Øvrige vejlednings- og opkvalificeringsforløb	2.421	15.406	58	72

Kilde: Jobindsats.dk

¹⁶ I gruppen "alle målgrupper" indgår dog personer med andre problemer end ledighed, hvor jobrettede tilbud generelt må formodes at mindre relevant.

Ryd op i proces- og dokumentationskrav

Forslag

FH foreslår, at der frigives ressourcer ved en sanering af de mange krav til dokumentation i den kommunale forvaltning.

Bemærkninger

Beskæftigelsesindsatsen er præget af en række proceskrav til dokumentation. Grundlæggende er det et udtryk for, at lovgivningen er fokuseret på kontrol og mistillid, men i stedet bør drejes i retning af en større grad af tillid.

Dokumentationskravene er et naturligt udtryk for behov for at følge og kunne føre kontrol med et helt afgørende område af det danske samfund. Samtidigt har det en række negative effekter ift. effektiviteten af indsatsen, arbejdsmiljøet hos medarbejdere, kompleksitet i arbejdet m.m. Det er derfor afgørende at finde den rette balance ift. dokumentationskrav. FH finder grundlæggende, at balance bør korrigeres i retning af færre dokumentationskrav, hvor det ikke er nødvendigt.

Dokumentationskravene er som udgangspunkt ikke forligsbelagt, men er fastsat administrativt på bekendtgørelsesniveau af ministeren via lovhjemlet bemyndigelse. Der kan dog være områder, hvor regelværket ligger så tæt op ad indholdet i den politiske aftaletekst, at det ud fra en konkret vurdering af forligsjuraen vil være nødvendigt at søge opbakning hos den relevante forligskreds.

Det er en tilbagevendende øvelse i beskæftigelsesindsatsen at søge at afbureaukratisere det massive og komplekse regelværk. Således er der gennemført en afbureaukratiseringsreform af beskæftigelsesindsatsen i 2011 og 2018.

FH vurderer dog fortsat, at der er et potentiale i afskaffelsen af proces- og dokumentationskrav i beskæftigelsesindsatsen. Konkret kan det mindske behovet for at føre kontrol med kommunernes beskæftigelsesindsats.

Løsninger

FH foreslår, at der iværksættes en arbejdsgruppe under Beskæftigelsesministeriet med deltagelse af relevante personer fra arbejdsmarkedets parter, som kan identificere proces- og dokumentationskrav, som med fordel kan afskaffes. Arbejdsgruppen skal således – med udgangspunkt i allerede eksisterende kortlægninger af kommunernes krav – komme med anbefalinger til minister – og forligskreds, såfremt det kræver lovændring – ift. afskaffelse/revidering af dokumentationskrav for kommunerne. Arbejdsgruppen kan også kigge på at foreslå alternative styringsmodeller af beskæftigelsesindsatsen.

Løsningen kan eventuelt anvendes i forbindelse med implementeringen af nye politiske aftaler på beskæftigelsesområdet, hvor arbejdsgruppen følger implementeringen ud i sit yderste led

og melder tilbage til minister og forligskreds ift. uhensigtsmæssige/ukorrekte fortolkninger af den oprindelige forligstekst i implementeringen.

FH finder det oplagt at have fokus på rekvirering af lægeerklæringer, reglerne ift. fastholdelsesfleksjob, ensretning af reglerne om rådighed under uddannelse, m.m.

Styring via STAR og kommunernes brug af ressourcer på at afrapportere og sikre, at de lever op til alle mål og har en god placering på benchmarkingen, er meget ressourcekrævende både lokalt og centralt. FH finder, at brugen af ressourcer og effekten af denne stramme styring bør afdækkes, og muligheden for en alternativ styring bør indgå i besparelsesarbejdet og nytænkning af beskæftigelsesindsatsen.

Økonomiske konsekvenser

Det er et tilbagevendende ønske at ville afbureaukratisere beskæftigelsesindsatsen, hvilket skiftende regeringer og ministre har søgt realiseret, men det kan være vanskeligt at beregne et egentligt og troværdigt provenu.

For at illustrere potentialet er der foretaget en beregning af at nedbringe meningsløs dokumentation på beskæftigelsesområdet. Hvis det antages, at det er muligt at nedbringe meningsløs dokumentation med én time om ugen for beskæftigede på det kommunale beskæftigelsesområde kan der frigives 625.0000 timer om året svarende til 325 fuldtidsansatte.¹⁷.

De frigivne timer kan samtidig medføre, at antallet af borgere pr. medarbejder (sagsstammen) nedbringes. En litteraturgennemgang fra VIVE viser, at der er moderat evidens for, at en reduceret sagsstamme er forbundet med positive effekter på afgang fra ledighed¹⁸. Det giver potentiale for yderligere besparelser. VIVE har dog ikke knyttet en størrelse på effekten.

¹⁷ Socialrådgivere bruger 80 procent af deres tid på bureaukrati og dokumentation og kun 20 procent på samtaler samt direkte samarbejde med borgerne: <https://socialraadgiverne.dk/faglig-artikel/nyt-udspil-ds-borgeren-foer-systemet/>

¹⁸ Sagsbehandlerrelaterede forhold, som påvirker lediges jobchancer, 2019, VIVE.

Bedre puljeadministration

Forslag

Det foreslås, at regeringen og Beskæftigelsesministeriet så vidt muligt laver puljer, der har et flerårigt sigte, har et bredt anvendelsesområde og hvor den samlede puljebevilling er over en vis størrelse. Det foreslås samtidig, at Beskæftigelsesministeriet lemper kravene til ansøgere om løbende afrapportering til STAR.

Formålet er at mindske de administrative byrder for jobcentre og a-kasser og samtidig øge antallet af ansøgere til puljerne.

Bemærkninger

Der er mange puljer på Beskæftigelsesministeriets område. Mange af puljerne giver kun mulighed for en 1-årig projektperiode, hvorfor den enkelte ansøger kun kan få relativt få midler. Samtidig har mange puljer et meget specifikt formål, hvorfor anvendelsesområdet og målgruppen ofte er meget snævert afgrænset.

Samlet set gør det, at både jobcentre og a-kasser skal bruge ganske mange ressourcer, hvis de ønsker at ansøge om midler fra puljerne. For hver pulje skal der laves ansøgninger, løbende statusrapporter, møder med STAR og ekstern evaluator samt regnskabsaflæggelse. Det gør dels, at puljerne bliver søgt mindre end de ellers ville, og at den administrative byrde for ansøgerne bliver større end nødvendigt.

Mange puljer oprettes for at adressere meget specifikke udfordringer, fx "Pulje til selvaktiveringsgrupper for seniorer 2021" eller "Pulje til særlig indsats for ledige over 50 år". Hvis de enkelte puljer havde et større anvendelsesområde, ville det begrænse behovet for at oprette mindre puljer til specifikke formål. I dette tilfælde kunne én pulje målrettet indsats for ledige over 50 år indeholde begge formål.

Det vil følge logikken fra varslingspuljen, hvor ansøgere kan få midler til en række forskellige indsats for gruppen af opsagte medarbejdere i stedet for at have separate puljer til opsagte medarbejdere inden for specifikke erhverv.

En anden udfordring ved de mange puljer med korte projektperioder er, at det kan være svært at udbrede et tilstrækkeligt kendskab til puljerne. Det gør, at mange puljer ikke får det ønskede antal ansøgere. Hvis der var færre puljer med en længere projektperiode, ville det gøre det lettere at udbrede kendskabet og derved at øge antallet af ansøgninger til puljerne.

En stor del af administrationen af puljer vedrører aflæggelse af regnskab. Det vurderes, at det vil være vanskeligt at lette de administrative byrder forbundet med regnskabsaflæggelse, da reglerne er med til at sikre, at de offentlige midler ikke bliver misbrugt. Derfor foreslås det *ikke* at justere i kravene til regnskabsaflæggelsen.

Et andet forbehold for lettelsen af de administrative byrder er, at puljerne ofte bliver brugt af den siddende regering til at lukke politiske aftaler. En lettelse af de administrative byrder, skal derfor så vidt muligt undgå at begrænse det politiske handlingsrum unødigt.

KL har foreslået at begrænse antallet af puljer på beskæftigelsesområdet¹⁹.

Løsning

FH foreslår, at regeringen og Beskæftigelsesministeriet:

1. Begrænser antallet af puljer, hvor den samlede puljebevilling er under 20 mio. kr.
2. Begrænser antallet af puljer, hvor projektperioden kun løber ét år.
3. Lemper kravene til løbende afrapportering til STAR, når ansøger har fået en bevilling på under 1 mio. kr., eller i tilfælde hvor projektperioden er ét år.
4. Lemper krav til målgruppe tilhørsforhold – Eksempelvis så alle med ufaglært-, faglært-, KVVU- og MVU-baggrund kan gøre brug af puljer til uddannelse på AMU, akademi og diplomniveau.

Konsekvensen heraf bør være, at der i højere grad bliver oprettet større puljer med et bredere anvendelsesområde, en større målgruppe og med længere projektperioder.

Økonomiske konsekvenser

Det vurderes, at forslaget vil lette puljeadministrationen i jobcentre (og a-kasser). I 2020 var der 17 puljer med ansøgningsfrist, imens der i 2019 var 18 puljer med ansøgningsfrist. Dertil kommer de puljer, der ikke udløb i de pågældende år. De mange puljer viser, at der er et potentiale. Det vil kræve en opgørelse fra kommunerne over, hvor meget tid medarbejderne bruger på administration af puljer for at kunne lave et præcist estimat af en besparelse.

De mange puljer medfører også et betydeligt tidsforbrug i STAR til at lave puljeopslag og puljeadministration. Forslaget vil derfor også medføre en besparelse i STAR. Det bemærkes, at en besparelse i STAR ikke vedrører den aktive beskæftigelsesindsats.

¹⁹ <https://www.kl.dk/forsidenyheder/2021/marts/5-forslag-til-at-nytaenke-beskaeftigelsesindsatsen/>

Beslutningskompetence i rehabiliteringsteam

Forslag

Det foreslås, at rehabiliteringsteamet får beslutningskompetence til at træffe afgørelser i de sager, som bliver behandlet i teamet. Formålet er, at lette arbejdsgangen for kommunerne og samtidig samle beslutningskompetencen hos de personer, som har den største faglige indsigt.

Bemærkninger

Rehabiliteringsteamet har i dag ikke beslutningskompetence i forhold til at afgøre sager, men skal afgive indstilling til kommunen. Kommunen træffer herefter en afgørelse, som potentielt kan være en anden end den, som rehabiliteringsteamet har indstillet. Denne praksis betyder, at mange af de sager, som ikke følger teamets indstilling, bliver sendt frem og tilbage mellem sagsbehandleren i kommunen og rehabiliteringsteamet. Det skaber en unødigt tung og bureaukratisk arbejdsgang, at rehabiliteringsteamet ikke har kompetencen til at træffe beslutninger.

Kommunernes tværfaglige rehabiliteringsteam behandler sager dels om jobafklaringsforløb, dels om ressourceforløb, fleksjob og førtidspension.

Rehabiliteringsteamet skal sikre, at alle relevante kompetencer står sammen om at anlægge et helhedsorienteret perspektiv på borgere, der er syge og ikke længere kan modtage sygedagpenge, og på borgere der er i risiko for at komme på førtidspension. Med andre ord er der tale om komplekse sager med mange hensyn. Det virker på den baggrund uhensigtsmæssigt, at de personer, der har fået til opgave at lave en helhedsorienteret vurdering af borgerens situation ikke har kompetencen til at træffe en beslutning.

Forligskredsen bag aftale om bedre ressourceforløb (2020) er enige om, at mulighederne for at tildele rehabiliteringsteamet beslutningskompetence skal drøftes i forbindelse med næste runde af den kritiske gennemgang af reformen af førtidspension og fleksjob²⁰.

Det er dog yderst tvivlsomt, at en forligskreds bestående af bl.a. Radikale Venstre, Venstre, Det Konservative Folkeparti og Liberal Alliance vil bidrage til finansieringen af ret til tidlig pension.

Løsning

Det foreslås, at rehabiliteringsteamet får beslutningskompetence til at afgøre de sager, som de behandler, frem for at skulle lave en indstilling til kommunen.

²⁰ <https://bm.dk/arbejdsomraader/politiske-aftaler-reformer/politiske-aftaler/2020/aftale-om-bedre-ressourceforloeb/>

Økonomiske konsekvenser

Det vurderes, at forslaget – ud over at medføre en mere gennemskuelig proces for borgerne i systemet – også kan medføre administrative besparelser, da opgaveløsningen effektiviseres og bureaukratiet mindskes.

Udvidelse af perioden for mindre intensiv indsats

Overordnet emne

I dag skal personer, der fx starter i fuldtidsjob inden for 6 uger, ikke gå til samtaler i jobcentret eller modtage aktive tilbud fra jobcentret. Den korte periode, hvor det er gældende, kan dog medføre, at jobcentret bliver tvunget til at afholde samtaler med personer, som har 7 uger til fx jobstart, pension eller barsel, og som derfor ikke realistisk set kan nå at finde et arbejde.

Forslag

Det foreslås at udvide perioden for hvornår ledige, der fx er på vej i fuldtidsjob, er omfattet af mindre intensiv indsats fra 6 til 8 uger.

Formålet er at fjerne unødige samtaler og tilbud til ledige, som fx inden for kort tid starter på fuldtidsjob, skal på barsel eller begynder på pension. Samtidig vil det for nogle virksomheder være en lettelse, at de ikke får jobansøgninger til fuldtidsjob fra personer, som samtidigt oplyser, at de inden for kort tid skal begynde i et andet fuldtidsjob eller lignende.

Målgruppe

Alle ydelsesgrupper.

Bemærkninger

Det er i dag muligt at blive omfattet af en mindre intensiv indsats i op til 6 uger, hvis man:

- Skal påbegynde ordinært job på fuld tid (indenfor de næste 6 uger).
- Skal påbegynde et fleksjob (indenfor de næste 6 uger).
- Skal på barsel (indenfor de næste 6 uger).
- Skal på efterløn, fleksydelse eller pension (indenfor de næste 6 uger).
- Er hjemsendt på grund af vejrlig eller materialeangel eller er i de første 6 uger af en arbejdsfordelingsordning.

Fritagelsen betyder, at ledige *ikke* har pligt til aktivt at søge job, joblogge samt deltage i samtaler, aktiviteter og aktiveringstilbud. Ledige skal dog fortsat tage imod formidlet arbejde.

Det vurderes, at samtaler og tilbud i perioden umiddelbart før den eksisterende mindre intensiv indsats ofte har mere karakter af en formalitet frem for at have et beskæftigelsesfremmende formål.

Finansministeriet vil muligvis fremføre, at forslaget medfører et fald i arbejdsudbuddet. Det virker dog meget usandsynligt, at personer vil og kan finde et vikarjob i en så kort periode inden de fx starter på et fuldtidsjob.

Med aftalen om en forenkling af beskæftigelsesindsatsen blev det aftalt at udvide målgruppen for en mindre intensiv indsats²¹.

Løsning

Det foreslås at udvide perioden for mindre intensiv indsats fra de nuværende 6 uger til 8 uger. Det skal være muligt at blive omfattet af mindre intensiv indsats i de samme tilfælde som i dag, jf. ovenfor, og indholdet af mindre intensiv indsats fastholdes ligeledes.

Det betyder også, at jobcentret også fremover, ud fra en konkret vurdering, vil kunne beslutte, at en person stadigvæk skal være omfattet af pligten til at møde personligt op til samtaler og af pligten til at deltage i tilbud, hvis jobcentret vurderer, at:

- 1) Der er tale om misbrug af eller spekulation i muligheden for at blive undtaget fra at møde personligt op til samtaler og deltage i tilbud
- 2) Der er gode muligheder for beskæftigelse inden for personens fagområde
- 3) Det fortsat vil være til fordel for personen at være omfattet af pligten til at møde personligt op til samtaler og deltage i tilbud.

Økonomiske konsekvenser

Det vil fjerne unødvendige samtaler og tilbud fra ydelsesmodtagernes kontaktførelse og dermed give en besparelse i jobcentre.

Det skal kortlægges, hvor mange der i dag enten får samtaler eller modtager tilbud fra jobcentret i 8. og 7. uge, inden de bliver omfattet af mindre intensiv indsats. Det vil primært have betydning for ledige, der er inden for de første 6 måneder af deres ledighedsforløb, da der i denne periode er faste krav til samtalekadence samt krav om et aktivt tilbud.

²¹ <https://bm.dk/media/7892/samlet-faerre-og-mere-enkle-proceskrav.pdf>

Fagbevægelsens Hovedorganisation
Islands Brygge 32D
2300 København S
www.fho.dk